

OBRAĆANJE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

TUŽILAC

Haag, Aruša, 10. decembar 2014.

Obraćanje Hassana B. Jallowa, tužioca Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu i Mehanizma za međunarodne krivične sudove, Savetu bezbednosti Ujedinjenih nacija 10. decembra 2014.

Gospodine predsedniče, ekscelencije,

Zadovoljstvo mi je da još jednom izvestim Savet bezbednosti o radu Tužilaštva Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu i Mehanizma za međunarodne krivične sudove u toku proteklih šest meseci.

Ovaj izveštaj podnosim neposredno nakon niza manifestacija koje je organizovao MKSR povodom obeležavanja dvadesete godišnjice svog osnivanja od strane Saveta bezbednosti 8. novembra 1994. Tužilaštvo MKSR je u sklopu ovog niza manifestacija organizovalo Kolokvijum međunarodnih tužilaca 4. i 5. novembra 2014, kojem su prisustvovali tužioci iz raznih međunarodnih i hibridnih sudova, kao i tužioci iz više od dvadeset nacionalnih pravosudnih sistema, te predstavnici regionalnih sudova, akademskih institucija i organizacija civilnog društva. Sa skorim zatvaranjem *ad hoc* međunarodnih sudova, tema ovog kolokvijuma, "Krivično gonjenje za međunarodne zločine na nacionalnom nivou: izazovi i perspektive", nije slučajno izabrana. Nju je diktirala tranzicija u kojoj se međunarodno krivično pravosuđe danas nalazi. Ona predstavlja deo napora međunarodnih tužilaca da sa nacionalnim tužiocima podele naučene lekcije i dobru praksu iz protekle dve decenije, kao i da stvore forum za konsultacije među tužiocima koji se bave genocidom, zločinima protiv čovečnosti i ratnim zločinima na nacionalnom nivou.

Tema ovog kolokvijuma odražava prelazak s principa primata na princip komplementarnosti. To je pitanje koje je takođe naglasio predstavnik generalnog sekretara na skupu povodom obeležavanja godišnjice, podsekretar Ujedinjenih nacija za pravne poslove i pravni zastupnik Ujedinjenih nacija g. Miguel de Serpa Soares, u svojoj završnoj reči na Kolokvijumu.

Danas postoji sve veća volja nacionalnih pravosudnih sistema da preduzimaju krivično gonjenje za međunarodne zločine. To predstavlja pozitivan razvoj događaja jer napredak u borbi protiv nekažnjivosti zahteva veoma čvrsto partnerstvo između pravosudnih mehanizama na međunarodnom i nacionalnom nivou. Istovremeno treba da budemo svesni ogromnih izazova koje ovaj zadatak postavlja pred nacionalne pravosudne sisteme u njihovim naporima da krivično gone počioce takvih zločina. Naše iskustvo u Tužilaštvu MKSR, radeći u saradnji sa Vladom Ruande na stvaranju potrebnog okruženja kako bi na kraju uspešno prosledili predmete Ruandi radi suđenja, ilustruje u isto vreme i izazove s kojima se države mogu suočiti kada preuzimaju štafetnu palicu u borbi protiv nekažnjivosti i moguća rešenja koja nacionalna pravosuđa mogu usvojiti kako bi ih prevazišli. Premda Tužilaštvo i dalje saraduje s nacionalnim vlastima, prvenstveno u istočnoj Africi i u regionu Velikih afričkih jezera, deleći dobru praksu i stečena iskustva na više polja, među kojima su i istrage i krivično gonjenje za seksualno nasilje i rodne zločine, lociranje optuženih u bekstvu i prosljeđivanje predmeta u skladu s pravilom 11*bis*, moramo se boriti s izazovima ograničenih resursa i osoblja dok MKSR nastavlja smanjivanje obima svojih aktivnosti u pravcu zatvaranja, kao i mnogo manjih resursa Tužilaštva Mehanizma. Stoga međunarodna zajednica mora nastaviti da igra vodeću ulogu u obezbeđivanju da nacionalni pravosudni sistemi imaju potrebne ljudske i materijalne resurse kako bi se nosili sa zahtevnim zadatkom krivičnog gonjenja za međunarodne zločine. Države i međunarodne organizacije treba da pomognu napore na nacionalnom nivou da se steknu potrebne veštine, obuka i ekspertiza i da se stvori pravni i politički okvir potreban kako bi se sa nacionalnim pravosuđima omogućilo da izvršavaju svoje zadatke.

Tužioci i drugi učesnici kolokvijuma su jednoglasno usvojili Rezoluciju kojom se naglašava važnost koju pozivanje na odgovornost za međunarodne zločine ima za pravdu, mir, bezbednost i dobrobit celog sveta. Ova rezolucija takođe definiše ulogu koju države, pojedinačno i kolektivno, kao i međunarodna zajednica u celini

moгу odigrati kako bi se dao konkretan doprinos primarnoj odgovornosti država da krivično gone za takve zločine.

Gospodine predsedniče, ekscelencije,

Što se tiče rada Tužilaštva MKSR, zadovoljstvo mi je što mogu izvestiti da je veći deo preostalog posla završen tokom proteklih šest meseci. Žalbeno veće je izreklo pravosnažne presude u nekoliko predmeta: u postupku protiv Augustina Bizimungua, bivšeg načelnika štaba Vojske Ruande, čiji je predmet odvojen od drugih optuženih u predmetu *Military II*; u postupcima protiv Edouarda Karemera i Matthieua Ndirumpatsea, bivšeg predsednika, odnosno potpredsednika vladajuće političke partije MRND u Ruandi; u postupku protiv Callixtea Nzabonimane, bivšeg ministra zdravlja, i u postupku protiv Ildephonsea Nizeyimana, bivšeg kapetana Vojske Ruande. Njihove osude za genocid, ratne zločine i zločine protiv čovečnosti, koje uključuju silovanje, potvrđene su žalbenim presudama. Presude u predmetu *Karemera i drugi* i u predmetu *Akayesu* danas predstavljaju značajan putokaz u sudskoj praksi koji obezbeđuje pozivanje na odgovornost za seksualno i rodno nasilje počinjeno tokom sukoba.

U predmetu *Butare*, jedinom predmetu MSKR koji je još uvek u žalbenom postupku, sa šest optuženih, rasprava po žalbi je sada zakazana za prvo tromesečje 2015. godine. Shodno tome, Žalbeno odeljenje Tužilaštva MKSR je sprovelo akciju zadržavanja osoblja i sada je identifikovalo odgovarajući broj zaposlenih koji će biti zadržani nakon 31. decembra 2014. da bi radili na žalbi u predmetu *Butare* do njegovog okončanja. Osoblje koje bude zadržano ostaće aktivno na ovom predmetu, radeći na značajnom broju podnesaka, nastavku obelodanjivanja dokumenata i predstavljanju argumenata Tužilaštva na raspravi po žalbi, i biće prisutno na izricanju presude po žalbi koja je okvirno zakazano za septembar 2015. Oni će takođe nastaviti da pomažu Tužilaštvu MMKS, prvenstveno u aktivnostima arhiviranja i obelodanjivanja materijala. Ostatak zaposlenih u Tužilaštvu MKSR, koji predstavljaju 46% ukupnog broja zaposlenih, dobilo je obaveštenja o prestanku ugovora s MKSR zaključno s 31. decembrom 2014. Koristim ovu priliku da zahvalim svim zaposlenima koji nas napuštaju za doprinos koji su dali Tužilaštvu, MKSR i širem međunarodnom pravosuđu i pozivanju na odgovornost.

U mesecima koji predstoje pred njegovo zatvaranje, Tužilaštvo MKSR će se usredsrediti na predmet *Butare*, arhiviranje preostalih spisa i okončanje našeg projekta o nasleđu i najboljoj praksi, što uključuje i pisanje dokumenta o genocidu, dokumentovanje iskustva s prosleđivanjem predmeta nacionalnim pravosudnim sistemima i pisanje završnog izveštaja Tužilaštva.

Sada ću se osvrnuti na Mehanizam, jer dok Tužilaštvo MKSR smanjuje obim svojih aktivnosti u skladu sa strategijom okončanja rada MKSR, Tužilaštvo Mehanizma pred sobom ima sve veći obim posla. Tužilaštvo Mehanizma nastavlja da preuzima funkcije tužilaštava MKSR i MSKJ u skladu sa Statutom Mehanizma, i sva radna mesta u ograncima u Aruši i Hagu sada su popunjena.

Nedavno je, osim specijalnog savetnika tužioca, zaposlen istažitelj na poziciji P-4 u lokalnoj kancelariji u Kigaliju ogranka u Aruši kako bi se intenzivirali naponi na lociranju optuženih koji su u bekstvu, među kojima su i trojica kojima treba da se sudi pred Mehanizmom, konkretno: Augustin Bizimana, Felicien Kabuga i Protais Mpiranya. Rad na predmetnim spisima ova tri optužena koji su u bekstvu se nastavlja kako bi se obezbedila spremnost za početak suđenja u slučaju njihovog hapšenja. Tužilaštvo Mehanizma sprovodi snažnu diplomatsku i outreach inicijativu, u saradnji sa INTERPOLom, Nacionalnim javnim tužilaštvom Ruande i Programom za nagrade za otkrivanje ratnih zločinaca pri Kancelariji za globalno krivično pravosuđe Ministarstva spoljnih poslova Sjedinjenih Američkih Država, u okviru koje je u Kigaliju, u julu 2014, pokrenuta obnovljena kampanja s ciljem širenja informacija o optuženima u bekstvu i podsticajima za njihovo hapšenje i podsticanja opširnijeg izveštavanja javnosti o njihovim aktivnostima i kretanju.

Hapšenje ovih optuženih koji su u bekstvu i njihovo izvođenje pred sud i dalje predstavljaju najveći izazov i najvažniji prioritet Mehanizma i svetske zajednice. U tom smislu pozdravljam nedavnu izjavu podrške Saveta bezbednosti povodom obeležavanja dvadesete godišnjice MKSR, kojom prilikom su države članice pozvane da sarađuju na hapšenju optuženih koji su u bekstvu.

Pretraga po žalbi u predmetu *Ndirabatware*, jedinom žalbenom postupku pred ogrankom u Aruši, završen je 30. juna 2014. Izricanje presude u ovom predmetu očekuje se 18. decembra 2014. godine i *ad hoc* žalbeni tim Tužilaštva agažovan za taj predmet će, shodno tome, biti rasformiran do 31. januara 2015. Zbog odlaganja u izricanju prvostepene presude MKSJ na suđenju Vojislavu Šešelju, dodatno zapošljavanje na radna mesta za prethodnicu *ad hoc* žalbenog tima je obustavljeno. Ogranak u Hagu će sledeće godine nastaviti da popunjava *ad hoc* pozicije za rad na eventualnim žalbama u postupku protiv Radovana Karadžića i eventualno Gorana Hadžića.

Tokom septembra ove godine boravio sam u poseti Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji, gde sam se sastao s visokim državnim zvaničnicima, predstavnicima međunarodnih organizacija, diplomatama i tužiocima kako bih razgovarao o prelasku funkcija s MKSJ na Mehanizam, kao i o saradnji tih država s Mehanizmom. U tom smislu sam potpisao memorandume o razumevanju s tužiocem za ratne zločine i glavnim tužiocima u sve tri države, u kojima je definisan okvir nastavka međusobne saradnje. Svoju posetu Bosni i Hercegovini sam završio odajući poštu žrtvama bosanskim Muslimanima, bosanskim Hrvatima i bosanskim Srbima tokom poseta tri memorijalna kompleksa. Tužilaštvo će nastaviti da aktivno sarađuje s državama nastalim na području bivše Jugoslavije kako

bi im pomoglo da ispune očekivanja međunarodne zajednice da krivično gone osobe na svim nivoima odgovorne za zločine počinjene na teritoriji njihovih država. Prošle sedmice sam učestvovao u sastanku tužilaca iz sve tri zemlje na Paliću, u Srbiji, koji je organizovalo Tužilaštvo za ratne zločine Srbije, koji je imao za cilj intenziviranje regionalne saradnje tužilaštava i drugih agencija kako bi se obezbedio kontinuitet pozivanja na odgovornost za zločine počinjene u tom regionu. Veoma sam ohrabren nivoom saradnje između tužilaštava u regionu. Čestitam glavnom tužiocu BiH Goranu Salihoviću i tužiocu za ratne zločine Srbije Vladimiru Vukčeviću na nedavnoj uspešnoj zajedničkoj operaciji koja je rezultirala hapšenjem četrnaest osoba optuženih za ratne zločine, delimično i na osnovu informacija koje je pružilo Tužilaštvo Mehanizma. Pozivam međunarodnu zajednicu da nastavi da snažno podržava napore tužilaca u regionu.

Tužilaštvo Mehanizma nastavlja da izvršava svoje druge obaveze, poput odgovaranja na zahteve za pomoć, arhiviranja dokaza i spisa, nadgledanja predmeta prosleđenih nacionalnim pravosudnim sistemima u skladu s pravilom 11*bis*, objavljivanjem smernica i pravila za efikasno i efektivno ispunjenje našeg mandata, i prenošenja funkcija s tužilaštava MKSR i MKSJ na Tužilaštvo Mehanizma. Tokom perioda na koji se odnosi ovaj izveštaj, Tužilaštvo Mehanizma je odgovorilo na ukupno 178 zahteva od 13 država i međunarodnih organizacija, što predstavlja značajno povećanje obima posla Tužilaštva, a takođe je podnelo 17 podnesaka pred Većima u vezi s izmenom zaštitnih mera za svedoke zbog postupaka pred nacionalnim sudovima. Takođe, i dalje dobijam redovne izveštaje o praćenju predmeta koji su prosleđeni Ruandi i Francuskoj, koji se i dalje vode na zadovoljavajući način u obe ove nacionalne jurisdikcije.

Gospodine predsedniče, ekscelencije,

Na kraju bih želeo da zahvalim članovima Saveta, generalnom sekretaru i Sekretarijatu Ujedinjenih nacija za konstantnu podršku pruženu MKSR tokom dvadeset godina njegovog postojanja. Učinili ste mnogo kako bi ste obezbedili pravdu, mir i pomirenje narodu Ruande.

Hvala vam na pažnji.